

der kan altsaa ingen Tvivl være i saa Henseende. I Modsetning til denne Synsmaade staar den Betragtning, som siger: Disse Kirkeres Indtægter ere jo af Staten solgte, overdragne, skændte, bortbyttede og have været Gjenstand for Handel og Wandel i mange Tider; nu ere de ligesom blevne en Eiendomsgegenstand, som Nogle have, og man maa holde paa, at der ikke paa nogen Maade gribes ind i dette Forhold, da man derved griber ind i Eiendomsretten. Begge disse modsatte Betragtningmaader ere efter min Overbevisning urigtige, og det gaar ikke an, at man holder sig til en af disse yderlige Retninger. Det Faktum, at Staten er gaaet ind paa Transaktioner som de nævnte, maa medføre en Forandring af det Synspunkt, man ellers kunde anlægge med Hensyn til Kirkeres Indtægter, og paa den anden Side maa den Omstændighed, at der ved Tienden fløder Forpligtelse til at sørge for Kirkeres Fornødenheder, medføre, at den Ret, Tiendeieren har, ikke er anderledes, end at der kan paalægges ham Byrder. Dette skete da ogsaa i en ingenlunde væsentlig Grad ved Loven af 1861, men der ligger i det hele Forholds Karakter en Opfordring til dog ikke at gøre Byrderne større end høist fornødent. Dette Synspunkt tror jeg imidlertid ikke ganske er fastholdt her i Lovforslaget. Hvad angaar dets § 4, anser jeg den deri foreslaaede Vej for at være den, der bør gaa; der kan ved Hjælp af Raskelovne — jeg forudsætter, at man mener 1 eller 2 Raskelovne; Tallet kan man ikke ubetinget lade staa hen — udrettes, hvad der tilsigtes, nemlig nogen Forhøjelse af Temperaturen i Kirkerne. At dette kan blive en Udgift for Tiendeieren, er ganske vist, men det er en Udgift, som dog ikke lettelig kan naae nogen betydelig Størrelse, og naar der tages det Forbehold, at en Afvigelse skal kunne finde Sted, hvor ganske særegne Omstændigheder ere tilstede, som maatte medføre, at det vilde være vigtigt at paalægge Tiendeieren en saadan Forpligtelse, tror jeg, at en Bestemmelse som den i § 4 maa kunne vedtages. Derimod er jeg bestemt imod Indholdet af § 5, hvorefter Brændslet skal leveres af Tiendeieren. Jeg tror, at det i Virkeligheden vil være en Ubillighed at gøre Byrden saa stor; jeg tror, det er Noget, der vil fremkalde forskellige Arter af Forvixlinger og Ubehageligheder, at Sligt aarlig skal tilveiebringes, at Bestaffenheden deraf skal undersøges o. s. v., og endelig tror jeg ikke, man skal vedtage denne Bestemmelse, fordi den naturlige Maade, paa hvilken en Menighed kan siges at vise, at den sætter Pris paa denne Opvarmning, er den, at den selv skal yde sit Bidrag dertil. — Hvad § 6 angaar, tror jeg, det var bedst, om den aldeles kunde udgaa. Spørgsmaalet om, hvorvidt der ogsaa kunde være Tale om en helt anden Varmeindretning, er vel blevet opkastet fra Forslagsstillernes Side i det første Punktum af § 6, men

dog som Noget, der egentlig ligger udenfor; det er Noget, som man, naar man i det Sele taget er bleven enig om at faae noget Saadant bragt tilveie, og Kirkesynet ikke har Noget derimod, kan indføre, og navnlig indeholder Loven af 1861 den Bestemmelse, at der fra Tiendeierens Side ikke kan gjøres nogen Indsigelse derimod. Umiddelbart derefter følger imidlertid i § 6 en Forpligtelse for Tiendeieren, ved hvilken jeg har megen Betænknelighed, og allerede den Maade, hvorpaa Forpligtelsen nærmere betegnes, giver Grund til Betænknelighed, idet der staar, at Omkostningerne under fornødent Hensyn til Tiendeierens Forpligtelse i Almindelighed til Forholdet mellem Kirkeres Størrelse, Betydning og Indtægter, samt til en forhøiet Assuranceafgift og sandsynlig foregæde Vedligeholdelsesudgifter kunne falde paa Tiendeieren. Dette er virkelig overordentlig vagt og vanskeligt, og jeg maa spørge, hvem der skal afgjøre dette besværlige og vanskelige Spørgsmaal? Dertil svarer man: Det skal Kirkesynet, men mig forekommer det, at Kirkesynet ikke har den mindste Competence dertil, og det er heller ikke saaledes ordnet, at man kan sige, det er kvalificeret, naar der bliver Spørgsmaal om en billig Fordeling af de betydelige Udgifter mellem Tiendeieren og de øvrige Forpligtede, skjøndt det kan være i sin fulde Berettigelse, naar der bliver Tale om, hvilke Foranstaltninger der kan være at træffe ved Kirken, og da i Særdeleshed med Hensyn til, hvad der skal udføres af Mur- og Lønnerark. Jeg tror, der vil kunne fremkomme ganske særegne Tilfælde paa Grund af denne Bestemmelse, og det vistnok ogsaa undertiden paa Landet. Jeg har et Exempel i den mig vedrørende Del af Finantsloven. Tiendeieren, Kirkeieren, Kirketiendeieren, eller hvad man nu vil kalde Ministeriet i dette Tilfælde, er rede til at ville indrette et saadant Varmeapparat, idet Ministeriet har fundet, at man paa en Maade maatte gaa i Spidsen for at give Andre et smukt Exempel, men Finantsudvalget har ment, at dette ikke var en Vej, hvorpaa man burde staa ind; i det Mindste maa jeg antage, at dette er dets Mening, efter hvad der er kommet frem. Dette er altsaa et Bevis paa, at der kan være Tilfælde, hvor Sligt kan forekomme paa Landet; men det vil utvivlsomt være sjældent. Hvad Kjøbstadene angaar, maa man erindre, at Forholdene der i det Sele taget stille sig noget anderledes; thi Kjøbstadkirkerne høre væsentlig til den Kategori af Kirker, om hvilke man siger, at de eie sig selv, hvilket in parenthesis indskudt er noget helt forskjelligt fra, at Sognemændene eie Kirkerne, hvad man undertiden blander sammen; Kjøbstadkirkerne og Kirkerne paa Bornholm eie derimod sig selv, og derved bliver Spørgsmaalet der af en helt anden Natur. Det forekommer mig derfor ikke, at Bestemmelsen har nogen særdeles stor Betydning, og det vilde vistnok som sagt være det Bedste, om den gik helt ud. — Jeg